

LIETUVOS RESPUBLIKOS KONSTITUCINIS TEISMAS

SPRENDIMAS

DĖL PAREIŠKĖJOS LIETUVOS RESPUBLIKOS SEIMO NARIŲ GRUPĖS PRAŠYMO IŠTIRTI LIETUVOS RESPUBLIKOS RELIGINIŲ BENDRUOMENIŲ IR BENDRIJŲ ĮSTATYMO 6 STRAIPSNIO 2 DALIES ATITIKTĮ LIETUVOS RESPUBLIKOS KONSTITUCIJAI DALIES PRIĖMIMO IR JO DALIES GRAŽINIMO

2019 m. gruodžio 11 d. Nr. KT60-S46/2019

Vilnius

Lietuvos Respublikos Konstitucinis Teismas, susidedantis iš Konstitucinio Teismo teisėjų Elvyros Baltutytės, Gintaro Godos, Vytauto Greičiaus, Danutės Jočienės, Gedimino Mesonio, Vyto Miliaus, Daivos Petrylaitės, Janinos Stripeikienės, Dainiaus Žalimo,

sekretoriaujant Daivai Pitrėnaitei,

Konstitucinio Teismo tvarkomajame posėdyje apsvaustė pareiškėjos Lietuvos Respublikos Seimo narių grupės prašymą Nr. 1B-22/2019.

Konstitucinis Teismas

nustatė:

1. Konstituciniame Teisme gautas Seimo narių grupės prašymas iširti, ar „Seimo 1995 m. spalio 4 d. priimto Lietuvos Respublikos religinių bendruomenių ir bendrijų įstatymo 6 straipsnio 2 dalies nuostata, ta apimtimi, kuria nustatyta, jog religinės bendrijos gali kreiptis dėl valstybės pripažinimo praėjus ne mažiau kaip 25 metams nuo pirminio jų įregistravimo Lietuvoje, neprieštarauja Lietuvos Respublikos Konstitucijos 43 straipsnio 1 daliai, konstituciniam teisinės valstybės principui“.

Konstitucinis Teismas

konstatuoja:

2. Pareiškėja prašo iširti Religinių bendruomenių ir bendrijų įstatymo 6 straipsnio „Kitų religinių bendrijų pripažinimas“ 2 dalies tiek, kiek joje nustatyta, kad religinės bendrijos gali kreiptis

dėl valstybės pripažinimo praėjus ne mažiau kaip 25 metams nuo pirminio jų įregistravimo Lietuvoje, atitiktį *inter alia* Konstitucijos 43 straipsnio 1 daliai.

2.1. Pareiškėjos prašyme nurodyta, kad įstatymų leidėjas pagal Konstituciją, *inter alia* jos 43 straipsnio 1 dalį, 67 straipsnio 1 dalį, turi prerogatyvą pripažinti netradicinę religinę organizaciją, taip pat atšaukti suteiktą pripažinimą, bet neturi diskrecijos nustatyti tokio specialaus statuso suteikimo sąlygų, kadangi jos yra nustatytos Konstitucijoje. Konstitucijos 43 straipsnio 1 dalies nuostata „Valstybė pripažįsta <...> kitas bažnyčias ir religines organizacijas – jeigu jos turi atramą visuomenėje ir jų mokymas bei apeigos neprieštarauja įstatymui ir dorai“ reiškia, kad Seimas turi įgaliojimus pripažinti bažnyčią ir kitas religines organizacijas, bet tik tokias, kurios atitinka dvi sąlygas: turi atramą visuomenėje ir jų mokymas bei apeigos neprieštarauja įstatymui ir dorai. Pasak pareiškėjos, „įstatymų leidėjo prerogatyva yra tik šių sąlygų egzistavimo nustatymas <...>“.

2.2. Pareiškėja, remdamasi Konstitucinio Teismo 2007 m. gruodžio 6 d. sprendimu dėl Konstitucinio Teismo 2000 m. birželio 13 d. nutarimo nuostatų išaiškinimo, taip pat pažymi, kad „jeigu minėtos sąlygos nėra tenkinamos, atitinkamai bažnyčiai, religinei organizacijai valstybės pripažinimo negalima suteikti“.

Anot pareiškėjos, detalizuoti ir aiškinti minėtas Konstitucijoje nustatytas sąlygas galima tik pagal Konstitucinio Teismo formuojamą oficialiąją konstitucinę doktriną, todėl įstatymų leidėjas neturi teisės įstatymu nustatyti religinių bendrijų pripažinimo teisinio reguliavimo, kuriame neatsižvelgiama į oficialiai paskelbtame ir įsigaliojusiam Konstitucinio Teismo nutarime išdėstyta Konstitucijos nuostatų sampratą, kitus teisinius argumentus.

2.3. Pareiškėja nurodo, kad minėtame Konstitucinio Teismo 2007 m. gruodžio 6 d. sprendime išaiškinta, jog „Konstitucijos 43 straipsnio 1 dalyje įtvirtinta sąlyga „turėti atramą visuomenėje“ reiškia, kad atitinkamos bažnyčios, religinės organizacijos atrama visuomenėje turi būti tvirta ir ilgalaikė, taigi negali apsiriboti negausia žmonių grupe ar nedidele visuomenės dalimi, keliais veiklos dešimtmečiais, viena arba keliomis žmonių kartomis. Minėta atitinkamos bažnyčios, religinės organizacijos atrama visuomenėje turi būti tokia, kad dėl jos nekiltų jokių abejonių. Sprendžiant, ar tam tikrai bažnyčiai, religinei organizacijai suteiktinas valstybės pripažinimas, būtina įsitikinti, kad ta bažnyčia, religinė organizacija tikrai turi atramą visuomenėje. Pagal Konstitucijos 43 straipsnio 1 dalį taip pat reikalaujama įsitikinti, kad tos bažnyčios, religinės organizacijos mokymas bei apeigos neprieštarauja įstatymui ir dorai. Jeigu šios sąlygos nėra tenkinamos, atitinkamai bažnyčiai, religinei organizacijai valstybės pripažinimo negalima suteikti“.

2.4. Pareiškėja teigia, kad „šiam išaiškinime yra nedviprasmiškai pasisakyta dėl to, kaip Konstitucinis Teismas laiko prasme supranta ir aiškina sąlygą „turėti atramą visuomenėje“: daugiau kaip keli veiklos dešimtmečiai; daugiau kaip viena ar kelios žmonių kartos, t. y. nagrinėjamu atveju Konstitucinis Teismas laiką skaičiuoja šimtais, o ne dešimtimis metų“.

Todėl, pareiškėjos nuomone, Religinių bendruomenių ir bendrijų įstatymo 6 straipsnio 2 dalis tiek, kiek joje nustatyta, kad religinės bendrijos gali kreiptis dėl valstybės pripažinimo praėjus ne mažiau kaip 25 metams nuo pirminio jų įregistravimo Lietuvoje, neatitinka Konstitucinio Teismo suformuluotos konstitucinės doktrinos, numatančios, kad Konstitucijos 43 straipsnio 1 dalyje nustatyta sąlyga turėti atramą visuomenėje reiškia „ilgalaikę atramą, kuri neapsiriboja keliais veiklos dešimtmečiais, viena arba keliomis žmonių kartomis“.

3. Konstatuotina, kad pareiškėjos prašyme yra pateikti teisiniai argumentai, pagrindžiantys jos abejonę dėl Religinių bendruomenių ir bendrijų įstatymo 6 straipsnio 2 dalies tiek, kiek joje nustatyta, kad religinės bendrijos gali kreiptis dėl valstybės pripažinimo praėjus ne mažiau kaip 25 metams nuo pirminio jų įregistravimo Lietuvoje, atitikties Konstitucijos 43 straipsnio 1 dalies nuostatai „Valstybė pripažįsta <...> kitas bažnyčias ir religines organizacijas – jeigu jos turi atramą visuomenėje“.

Konstitucinio Teismo įstatymo 69 straipsnyje nustatytų pagrindų atsisakyti nagrinėti prašymą dėl Religinių bendruomenių ir bendrijų įstatymo 6 straipsnio 2 dalies tiek, kiek joje nustatyta, kad religinės bendrijos gali kreiptis dėl valstybės pripažinimo praėjus ne mažiau kaip 25 metams nuo pirminio jų įregistravimo Lietuvoje, atitikties Konstitucijos 43 straipsnio 1 dalies nuostatai „Valstybė pripažįsta <...> kitas bažnyčias ir religines organizacijas – jeigu jos turi atramą visuomenėje“ nėra; taip pat nėra Konstitucinio Teismo įstatymo 70 straipsnio 1 dalies 1 punkte nustatyto pagrindo gražinti šią prašymo dalį pareiškėjai.

4. Vadinasi, pareiškėjos Seimo narių grupės prašymas ištirti, ar Religinių bendruomenių ir bendrijų įstatymo 6 straipsnio 2 dalis tiek, kiek joje nustatyta, kad religinės bendrijos gali kreiptis dėl valstybės pripažinimo praėjus ne mažiau kaip 25 metams nuo pirminio jų įregistravimo Lietuvoje, neprieštarauja Konstitucijos 43 straipsnio 1 dalies nuostatai „Valstybė pripažįsta <...> kitas bažnyčias ir religines organizacijas – jeigu jos turi atramą visuomenėje“, atitinka Konstitucinio Teismo įstatymo reikalavimus ir yra priimtinas nagrinėti Konstituciniame Teisme.

5. Pagal Lietuvos Respublikos Konstitucinio Teismo įstatymo 66 straipsnio 1 dalies 8 punktą prašyme ištirti teisės akto atitiktį Konstitucijai, kuriuo kreipiamasi į Konstitucinį Teismą, turi būti nurodyta pareiškėjo pozicija dėl teisės akto atitikties Konstitucijai ir tos pozicijos teisinis pagrindimas su nuorodomis į įstatymus.

Aiškindamas šią Konstitucinio Teismo įstatymo nuostatą Konstitucinis Teismas ne kartą yra pažymėjęs, kad pareiškėjo pozicija dėl teisės akto (jo dalies) atitikties Konstitucijai pagal normų turinį ir (arba) reguliavimo apimtį turi būti nurodyta aiškiai, nedviprasmiškai, prašyme turi būti išdėstyti argumentai ir motyvai, pagrindžiantys pareiškėjo abejonę dėl teisės akto (jo dalies) atitikties Konstitucijai. Vadinasi, prašyme ištirti teisės akto (jo dalies) atitiktį Konstitucijai pagal normų turinį ir (arba) reguliavimo apimtį turi būti aiškiai nurodyti ne tik konkretūs teisės akto straipsniai (jų dalys,

punktai), kurių atitiktimi Konstitucijai pareiškėjas abejoja, taip pat konkrečios Konstitucijos nuostatos – normos ir (arba) principai, kuriems, pareiškėjo nuomone, prieštarauja konkrečiai nurodyti ginčijamo teisės akto straipsniai (jų dalys, punktai), bet ir teisiniai motyvai, pagrindžiantys pareiškėjo abejonę dėl kiekvieno konkrečiai nurodyto ginčijamo teisės akto (jo dalies) straipsnio (jo dalies, punkto) atitikties konkrečiai nurodytoms Konstitucijos nuostatomis. Priešingu atveju prašymas ištirti teisės akto (jo dalies) atitiktį Konstitucijai pagal normų turinį ir (arba) reguliavimo apimtį laikytinas neatitinkančiu Konstitucinio Teismo įstatymo 66 straipsnio reikalavimų (*inter alia* 2010 m. kovo 19 d., 2017 m. rugsėjo 27 d., 2018 m. rugpjūčio 31 d. sprendimai).

Prašyme ištirti teisės akto (jo dalies) atitiktį Konstitucijai pagal normų turinį ir (arba) reguliavimo apimtį nenurodžius *inter alia* teisinių motyvų, pagrindžiančių pareiškėjo abejonę dėl kiekvieno konkrečiai nurodyto ginčijamo teisės akto (jo dalies) straipsnio (jo dalies, punkto) atitikties konkrečiai nurodytoms Konstitucijos nuostatomis pagal normų turinį ir (arba) reguliavimo apimtį, ir tokį prašymą priėmus nagrinėti Konstituciniame Teisme bei pagal jį pradėjus bylą būtų suvaržytos ir suinteresuoto asmens – valstybės institucijos, išleidusios ginčijamą teisės aktą, teisės, nes suinteresuotam asmeniui taptų sunkiau teikti paaiškinimus dėl pareiškėjo argumentų ir rengtis teisminiam nagrinėjimui (*inter alia* 2004 m. balandžio 16 d., 2012 m. balandžio 25 d., 2019 m. kovo 21 d. sprendimai).

6. Pareiškėja savo prašyme taip pat abejoja, ar Religinių bendruomenių ir bendrijų įstatymo 6 straipsnio 2 dalis tiek, kiek joje nustatyta, kad religinės bendrijos gali kreiptis dėl valstybės pripažinimo praėjus ne mažiau kaip 25 metams nuo pirminio jų įregistravimo Lietuvoje, neprieštarauja konstituciniam teisinės valstybės principui.

6.1. Pažymėtina, kad pareiškėja nepateikia jokių teisinių argumentų dėl ginčijamos Religinių bendruomenių ir bendrijų įstatymo 6 straipsnio 2 dalies atitikties konstituciniam teisinės valstybės principui.

6.2. Konstatuotina, kad pareiškėja nepateikė teisinių argumentų, pagrindžiančių jos abejonę dėl Religinių bendruomenių ir bendrijų įstatymo 6 straipsnio 2 dalies tiek, kiek joje nustatyta, kad religinės bendrijos gali kreiptis dėl valstybės pripažinimo praėjus ne mažiau kaip 25 metams nuo pirminio jų įregistravimo Lietuvoje, atitikties konstituciniam teisinės valstybės principui.

6.3. Vadinas, ši pareiškėjos Seimo narių grupės prašymo dalis neatitinka Konstitucinio Teismo įstatymo 66 straipsnio 1 dalies 8 punkte nustatyto reikalavimo nurodyti pareiškėjo pozicijos teisinį pagrindimą.

Jeigu prašymas (jo dalis) neatitinka Konstitucinio Teismo įstatymo 66 straipsnyje nustatytų reikalavimų, pagal šio įstatymo 70 straipsnį jis gražinamas pareiškėjui. Prašymo gražinimas neatima teisės kreiptis į Konstitucinį Teismą bendra tvarka, kai bus pašalinti trūkumai.

7. Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, darytina išvada, kad yra pagrindas grąžinti pareiškėjai Seimo narių grupei prašymą ištirti Religinių bendruomenių ir bendrijų įstatymo 6 straipsnio 2 dalies tiek, kiek joje nustatyta, kad religinės bendrijos gali kreiptis dėl valstybės pripažinimo praėjus ne mažiau kaip 25 metams nuo pirminio jų įregistravimo Lietuvoje, atitiktį konstituciniam teisinės valstybės principui.

Vadovaudamasis Lietuvos Respublikos Konstitucinio Teismo įstatymo 22 straipsnio 3, 4 dalimis, 25, 28 straipsniais, 66 straipsnio 1 dalies 8 punktu, 70 straipsniu, Lietuvos Respublikos Konstitucinis Teismas

nusprendžia:

1. Priimti pareiškėjos Lietuvos Respublikos Seimo narių grupės prašymą Nr. 1B-22/2019 ištirti, ar Lietuvos Respublikos religinių bendruomenių ir bendrijų įstatymo 6 straipsnio 2 dalis tiek, kiek joje nustatyta, kad religinės bendrijos gali kreiptis dėl valstybės pripažinimo praėjus ne mažiau kaip 25 metams nuo pirminio jų įregistravimo Lietuvoje, neprieštaruoja Lietuvos Respublikos Konstitucijos 43 straipsnio 1 dalies nuostatai „Valstybė pripažįsta <...> kitas bažnyčias ir religines organizacijas – jeigu jos turi atramą visuomenėje“.

2. Grąžinti pareiškėjai Lietuvos Respublikos Seimo narių grupei prašymą Nr. 1B-22/2019 ištirti, ar Lietuvos Respublikos religinių bendruomenių ir bendrijų įstatymo 6 straipsnio 2 dalis tiek, kiek joje nustatyta, kad religinės bendrijos gali kreiptis dėl valstybės pripažinimo praėjus ne mažiau kaip 25 metams nuo pirminio jų įregistravimo Lietuvoje, neprieštaruoja konstituciniam teisinės valstybės principui.

Šis Konstitucinio Teismo sprendimas yra galutinis ir neskundžiamas.

Konstitucinio Teismo teisėjai

Elvyra Baltutytė

Gintaras Goda

Vytautas Greičius

Danutė Jočienė

Gediminas Mesonis

Vytas Milius

Daiva Petrylaitė

Janina Stripeikienė

Dainius Žalimas